„UKRAIŃSKYJ HOŁOS“ Przemyśl. Należytość pocztową uiszczono ryczałtem.

Ч. 32. (608) Неділя, дня 13. Вересня 1931. Рік XIII.

УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС

p. PRZEMYSL
Всч. о. Прелат А. Зубрицький
Гр.-Кат. Капітула

Ціна 25 сот.

Рахунки платні й позивні в Перемишлі, а замовляючий анонс вже тимсамим без застороги годиться на це.

Передплата в краю виносить 10 зол. річно, 5·50 зол. піврічно, 3 зол., чветьрічно. — Для Чехії на рік 72 к. ч., 1/2 — 40 к. ч. 1/4 — 20 к. ч. Для Франції — 60 ф. річно, 1/2 — 35ф., 1/4 — 20 ф., Для Німеччини — 10 мар. річно, 1/2 — 6 мк. 1/4 — 3.50 мк. Для Бельгії — 90 б. ф. річно, 1/2 — 50 б. ф. 1/4 — 30 б. ф. Для Америки 2 1/2 ам. долярів річно. Рукописів Редакція не звертає, неоплачених писем не приймає.

Др. Ол. БАБІЙ.

Справа церкви.

II.

Рішаючи справу церкви, кидаємо клич „Україна понад усе!“. Клич цей буде здаватися тільки бомбастичним вигуком й утертою фразою для тих наших суспільних елементів, які пережерті пануючим у нас лібералізмом, во імя якого толерують всякі світогляди, бо самі не мають жадного, які дивляться на світ очима пасивних глядачів, не мають сил ні волі ні потреби спрямовувати життя нації у якесь виразне річище.

Але не для них кидаємо цей клич. Не для них хочби тому, що за маскою толеранції всього, що діється в нашім церковнім життю та за маскою індиферентности до справ церкви ці елементи криють страх сказати мужнє слово в цій справі, щоби не наразитися сильним міра цього з табору нашого духовенства.

Кидаємо цей клич для тих, для яких справа релігії є нині важливою, траґічною душевною справою й для тих, що в нинішній важкій добі бажають перевести радикальну переоцінку наших цінностей та ревізію дотеперішніх наших позицій.

А такі люди є і серед нашого духовенства, яке не замикає своїх очей на факти життя.

А що говорять ті факти, — ми бачимо: За весь час світової війни на наших землях шаліли чужинецькі військові сили, во імя імперіялістичних цілей Росії та Австрії зміняли наш край у руїну, тисячі наших братів гинулось, гинуло по таборах, на вигнанні, сотки висіли на шибеницях, і в ту пору не було одного священика державних народів, якийби в імя християнізму, любови ближніх сказав хоч одне слово на оборону Українців, синів тоїж християнської церкви.

Підчас революції і по ній український нарід перетерпів аж надто багато під ударами експанзії сусідів християн, діялись на українських землях річи, які кликали до неба про помсту, але чи хоч один раз із рядів духовенства ворожих нам народів дався чути голос на нашу оборону, чи крикнув хто бодай во імя Христа, що Українці християни, що й вони мають право жити? Ні! Такого голосу ніхто не чув ні з Риму, ні з Москви!

Національні й державні інтереси виступали на перший плян, а слова команди ґенералів зі штабів були голосніші як тихі слова учителів братолюбія.

Скажім собі правду в очі: Католицький Рим числився й числиться лише з реальними силами й в боротьбі сильних зі слабими не став боронити слабих, як учив Христос, а додержував кроку сильним, ставав союзником побідників, і закривав очі на те, що роблять держави й уряди з меншим і слабшим братом, християнським народом недержавним.

Такі факти хіба повинні нас дечого навчити, хоч цих фактів, нажаль, не бачать навіть особи на високих епископських престолах, які хоч і вийшли з народу, то задивлені в доґми, в книжки і в свої амбіції не бачать, що діється з тимже народом.

І тому хоч істнують ріжні методи й способи вирішування справи релігії, від більшовицької акції безбожників аж до позиції Католицького Союзу, то націоналізм, який мусить у всій своїй праці бути строго реалістичний і тверезий, твердий і мужний, може підходити до церкви тільки з кличем: „церква для нації“!

Можна надіятися, що цей клич найде послух і серед слуг церкви священиків, які вмітимуть розуміти сучасність і йти з духом часу та признати явно те, що признають часто потайки. А саме, те що в дійсности істнують лише національні церкви й звязок тих церков з Римом є більше зовнішний як внутрішний, що релігійна єдність ворогуючих зі собою католицьких народів істнує тільки на словах, у святочних промовах на конґресах, соборах і т. д. В дійсности кожна нація визискує католицизм для своїх цілей і релігія стає поживою духа нації. Між таким сучасним тверезим духовенством і націоналізмом роздору не буде, з такою церквою націоналізм ворогувати не буде, якщо крім цього така церква зрозуміє, що сьогодні не вистарчить говорити, що між наукою й релігією може бути стан мира, але якщо справді така церква дасть свободу розвитку позитивних наук, фільософії і т. д.

Очевидно, як і на далі наш католицький світ буде бачити в кожній свобідніший думці „атеїзм“, як буде боятися кожного перекладу фільософічної статті, яка для західно-европейських католиків уже є звичайною річчю, та як наш католицький світ буде далі давити кожну спробу збогатити фільософією й наукою наше убоге духове життя, то конфлікту між націоналізмом і церквою не дасться оминути.

Треба зрозуміти, що сучасному Українцеві „Місіонар“ уже не вистарчає, „Мета“ ні „Дзвони“ не задоволять усіх.

Сучасність ставить перед нами завдання — розвивати позитивні науки, фільософію, присвоїти Україні те, чим живе Европа.

В інтересі самої церкви є розуміти сучасність і достосуватися до неї. Хто не розуміє своєї доби, той засуджений на загибіль.

Др. РОМАН НЕСТОРОВИЧ
повернув
ординує у внутрішніх і жіночих недугах
в Перемишлі — вул. Францішканська 37 II.
(площа на Брамі).
КВАРЦЕВА ЛЯМПА. ХЕМІЧНІ АНАЛІЗИ
Просвітлювання Рентґеном.

Після вбивства посла Голуфка.

Пізним вечером у суботу 29. серпня доконали в Трускавці незнані досі справники револьверовий замах на життя пок. Тадея Голуфка, що приїхав був на літний відпочинок і замешкав у пенсіонаті Сестер Служебниць. Шість револьверових куль поклали конець життю відомого польського діяча.

Заряджена з місця погоня при помочі місцевих і спроваджених з усіх усюдів поліцаїв і найкращих поліційних аґентів не натрафила досі на сліди справників душогубства. Безчисленні ревізії й арешти серед Українців, заряджені на право й на ліво, не дали досі в руки поліції сподіваної нею нитки, по якій моглаби вона дійти до жерела причин самого замаху та його виконавців.

Ким був пок. Тадей Голуфко?

Син політичного засланця, лікаря з Вильна, що його за участь у постанні московська царська влада заслала примусово у Туркестан; там у Ташкенті вродився покійний. До шкіл ходив у Київі, Петрограді, а вкінці у Кракові. В часі війни належав до таємних польських військово революційних орґанізацій (П.О.В.) і з їхнього доручення виконував усякі тяжкі й небезпечні завдання. Між іншими їздив таємно після берестейського мира переділяв шися „зеленою“ границею на Україну й Московщину, де орґанізував по ріжних більших осередках польські таємні товариства й вербував місцевих Поляків до боротьби, — як кажуть польські часописи — з Німцями. Повернувши зі своїх поїздок, працював у партійних установах „Польської Партії Соціялістичної“ та був одним із чільних членів цеї орґанізації. Коли П. П. С. була кілька разів на спілку з другими партіями при владі, тоді Голуфко займався справою вирішення українського питання в межах Польщі. Він обстоював думку про конечність надання Галичині широкої обласної автономії; говорилося там і про український університет у Львові. На ділі з цего нічого не вийшло не лише тому, що П.П.С. скоро відійшла від влади, але головно тому, що програми в українському питанню потрібувала П.П.С. лише на показ для заграниці, а виконати її ніколи щиро не думала. В партії П.П.С. належав Голуфко до лівого крила й був завзятим ворогом усіх плянів, щоби партія порозумівалася й співпрацювала *з крайними польськими націоналістами (ендеками).*

У 1926. році Голуфко схиляється рішучо в бік табору Пілсудського й переходить туди по травневому перевороті, зриваючи цілковито з своєю давньою партією. Стає начальником Східного відділу міністерства закордонних справ. Діяльність Голуфка на цьому становищі дала притоку *большевикам* до тверджень, що Польща підготовляє воєнний похід проти СССР. Большевицькі ґазети довший час були переповнені погрозами для Голуфка, якого уважали одним із своїх найзавзятіших ворогів серед Поляків. На ділі Голуфко, як і пок. Домбський, висловлював нераз погляд, що з усіх можливих Росій большевицька є для Польщі найдогідніша, бо найслабша.

В таборі Б.Б. не переставав Голуфко цікавитися справами національних меншин. Перед останніми виборами довів до порозу-

міння з Жидами, відограв найважніщу ролю при виборах на білоруських землях (там послами вийшли лише кандидати Б.Б.). Коли сам став послом, а відтак одним із заступників предсідника головної управи, почав вести переговори з представниками української посольської репрезентації; рівночасно словом (з соймової трибуни) й друком голосив свої погляди про розвязку українського питання в межах Польщі. Однак ці погляди були вже інші від тих, що їх обстоював Голуфко за юних днів як член партії П.П.С. Про ці погляди довідуємось зі „Слова Польського" (ч. 243.) ось що:

„Цілком фалшивим є твердження, що покутує тут і там, будьтоби пок. Голуфко прямував до т. зв. угоди з Українцями як політичною катеґорією. Велич і мудрість ідеї пок. Голуфка, поєднати обі братні суспільности на ґрунті і в згоді з державною рацією стану, лежить в суті накресленої ним програми виховання нового державного горожанина, польського й українського (ruskiego)".

Вичисливши всякі відрубности у кожній ділянці життя, господарській, суспільній культурній, а навіть обичаєвій і обрядовій пише дальше „Słowo polskie":

„Отже все те, той нещасний дуалізм щоденного життя у Східній Галичині, поборював пок. Голуфко найбезглядніше, бо ясніше як хтонебудь інший у Польщі здавав собі справу, що закріплювання такого стану річей унеможливлює поєднання братних суспільностей, котрі, хочуть чи не хочуть, мусять спільно жити зі собою, котрі зрослися як два дуби з двох зерен, кинених до тої самої землі. У своїй програмі виховання нового громадянина ставив пок. Голуфко ясні й невідкличні способи: має бути одно польсько-руське Товариство Школи Людовей, що накладалоби однакові права й обовязки на Поляка й Русина. Має бути один польсько-руський кооперативний рух, що стисло підлягавби державній контролі; мають бути одні орґанізації фізичного виховання. Вкінці у Східній Галичині (в оригіналі: Małopolsce) має обовязувати один самоврядний закон, той сам що у цілій державі, як варстат згідної й річевої праці для спільного добра.

Також противився пок. Голуфко, щоби денебудь у Східній Галичині отвирати український університет. Бо слушно уважав, що при теперішному стані річей, коли це питання трактується як політичну катеґорію, признавання українському населенню будьякої автономії чи університету є лише скріплюванням тої політичної катеґорії, а тимсамим сепаратизму, а це унеможливлює виконання висше наведеної програми".

Станіслав Туґут, що довго співпрацював з пок. Голуфком і добре пізнав його, характеризує покійного у посмертній згадці як мрійника й непослідовну, імпульсивну людину. Ясно, що лише нереальне мрійництво могло подиктувати пок. Голуфкові такий плян, який виложений у „Слові польськім", а імпульсивність і непослідовність дозволяла пок. Голуфкові перескакувати з одного погляду на другий навіть тоді, коли ці погляди себе взаїмно виключали.

Становище польських ґазет і польської публичної опінії відносно вбивства пок. Голуфка й справників цьогож є однозгідне. Всі вони на першу вістку про вбивство, від першого дня після замаху твердять, що це вбивство є ділом Українців, точніше українських нелеґальних орґанізацій У.В.О. або О.У.Н. Як вже сказано, вбивників досі не найдено, хоча польська преса й публична думка хотіла їх найти силоміць між численними арештованими. Можуть ними бути люди чи орґанізації, які з Українцями не то, що не мають нічого спільного, але навіть є нашими ворогами. Не дивлячись на це, польська преса вказує лише на Українців як на справників вбивства, бо так їм вигідно з кожного огляду.

Твердження польської сторони опираються на тому, що — мовляв — непримиримим Українцям був пок. Голуфко невигідний з огляду на його намагання довести до польсько-української угоди. (Тут мимоходом мусимо, зазначити. що польські часописи суперечать собі, бо неоднозгідно представляють, *як* задумував пок. Голуфко перевести цю угоду, бо коли одні величають його, що давав Укрнїнцям все, другі („Słowo polskie") твердять, що був речником найдальшого „утраквізму", навіть у господарських справах).

Для всякої угоди треба щонайменше двох сторін, а тимчасом у даному випадку не було ані одної ані другої. Бо не можна уважати поважними контрагентами ані мрійника Голуфку з одного боку, ані кількох платних чи наймлених політичних диверзантів з другого боку. Польська сторона, як пише в „Robotnik-у" польський політик Станіслав Туґут, не мала й не має для розгляду польсько-українських справ „вільної хвилі й безжурної (niefrasobliwej) думки. Думки про угоду не підтримував уряд, ані не була вона обґрунтована в свідомости й волі польської суспільности". А українська сторона домагається переведення в життя тих міжнародніх зобовязань, що їх відносно Українців взяла Польща на себе; цего угодою ніяк назвати не можна.

Пок. Голуфко не був для Українців ані небезпечний ані невигідний. Тому глибоко сумніваємося, чи в душогубстві того мрійника міг бути заінтересований хтонебудь з Українців. А катеґоричні твердження польської преси, що це вбивство *мусіли виконати Українці*, хиба тоді булиби оправдані, якби Українці якимсь правним актом узяли собі монополь на політичні атентати, або якби не було вбивства през. Нарутовича ані многих крівавих розрахунків між самими Поляками. А наймити червоного Кремля хиба не значать кріваво слідів своєї діяльности?

Конґрес національних меншин у Женеві.

Від 29. до 31. серпня радив у Женеві конґрес національних меншин; був це вже семий з ряду Конґрес, які відбуваються від 1924 р. На конґрес приїхали заступники таких европейських меншин: Баски й Катальонці з Еспанії, Болгари з Румунії та Югославії, Греки з островів, Словінці й Хорвати з Італії й Австрії, Словаки з Мадярщини, Мадяри зі Словаччини, Румунії й Югославії, Литовці з Німеччини й Польщі, Німці з Чехословаччини, Польщі, Румунії, Мадярщини й балтійських держав, Білорусини. Жиди прислали своїх представників лише з Чехословаччини; з других країв, між іншими з Польщі Жидів не було. Також Поляки (з Німеччини) не прислали своїх заступників. Москалі з Естонії, Румунії, Чехословаччини й Польщі мали своїх представників; до речі треба зазначити, що в межах Польщі нема корінного московського населення, є хиба недобитки давного урядництва, духовних та купців.

ФРАНЦ КОКОВСЬКИЙ. 2)

Вчорашні й нинішні.

3. Дарунок.

I.

На хоробу панотця Мигаля не було мабуть інших ліків, бо всі лікарі, гейби змовилися, казали йому їхати до Карльсбаду. Як не викручувався, як не випрошувався панотець, нічого не помагало тай накінець дав себе намовити. Тимбільше, що жолудок тай кишки так йому давалися в знаки, що він ходив виснажений як ствір.

Видобула їмость зі своєї скритки трицять штук золотих десятькоронівок, пошпортав панотець тихенько поміж своїми книжками тай доложив відтам ще своїх десять банкнотів по двацять корон тай зачав ладитися в дорогу. Через два дні чистили реверенду тай папістику виваром із чаю та квіляї, день цілий зійшов на перегляданню решти одіжи та білля, що мав їх із собою взяти панотець; сільський швець оглянув чоботи та черевики, чи де яка небезпека їм не грозить. А як вже нарешті надійшов день виїзду, напакували панотцеві повну підручну валізу і смаженого і печеного, а панотець, розцілувавши та поблагословивши всіх, сів на фіру, щоби їхати до стації, а звідтам у світ.

Моторошно трохи робилося йому на серці, жаль було лишати своїх тай їхати в світ поміж чужих.

Ще із дороги хотів завертати, але потім махнув рукою тай поїхав.

II.

Перші дні в Карльсбаді мабуть не дуже приємні були, бо в своїх листах до дому панотець Мигаль дуже нарікав на чужих людей тай чужину. Потому мабуть троха вспокоївся, бо й листи стали якісь інакші тай писав у них панотець, що почуває себе значно ліпше, що здоровійшає, що не жалує своєї поїздки. Жалувався лише, що богато грошей йде, що ті три сотки, які дістав від їмості, ледво-ледво вистануть, щоби покрити кошти.

Їмость дуже любила тай дбала про панотця, тому пошпортала знов у своїй скритці тай ще сотчину почтою йому післала. За те прийшла із Карльсбаду подяка тай запевнення, що панотець привезе їмості гарний дарунок.

III.

Чотири тижні минули, як батогом тріс.

На приходстві був великий рух, бо над вечір сподівалися повороту панотця. Їмость причепурилася та прибралася, служба докінчувала прятання дома, а дяк з паламарем стирали останню порошинку в церкві. Панотець дуже любив, щоби все було чистеньке та в порядку.

Коло пятої години пополудні заїхав на подвіря приходства на добре вистеленому возі панотець. Якийсь інакший здався всім. З веселим, усміхненим лицем, гладко підголений та добре підстрижений, здавалося відмолодів яких десять — пятнацять років. Зіскочив із фіри тай почав радісно зі всіми витатися. А як хопив їмость у свої дужі обійми тай кріпко поцілував, то вона аж зітхнула. Пригадалися їй часи з перед пятнацяти—двацяти літ. Гей, гей! Солодкіж то були часи!

IV.

Як вже по перших повитаннях знайшлися обоє в їдальні, казав панотець принести із воза пачку, що була там запакована у соломі. Обережно внесли її наймити тай поставили на землі коло стола. Панотець узяв молоток тай долотце та взявся розпаковувати принесену пачку. Нікому не хотів дати того зробити, щоби не ушкодили того, що в середині.

Схрестивши руки на грудях приглядалася їмость побожно роботі та цікавилася, що то буде. Ізза недомкнених дверей від кухні висувалися голови наймичок, поза ними витягався на пальцях наймит, щоби бодай одним оком поглянути на те чудо.

Нарешті відбив панотець віко, відкинув внутрішне опаковання тай став виймати на стіл штука за штукою чудове, порцелянове накриття до столу. З великою повагою розвивав кожну штуку із паперової обгортки, підносив її до світла на висоту очей, постукував у неї пальцем, щоб подзвонила, а потім клав на столі.

Їмость з дива-чуда остовпіла. Таке чудове, таке панське накриття! Тото сусіди будуть завидувати! Тото втре носа декановій, що на останнім празнику чванилася своєю віденською заставою! Водила очима за кожним рухом панотця та не зважувалася промовити ні слова, доки той не скінчить.

А як панотець скінчив та сказав, що то його дарунок із Чех для неї, їмость як молода дівчинка, зависла обома руками на його шиї та цілувала горячо його уста.

Не могла натішитися дарунком. Вже роздумувала над тим, колиби то запросити гостей, бо хотіла чимскорше похвалитися своїм дарунком.

Посідали з панотцем на канапці та стали радитися над тим.

— Можеби до празника почекати? — піддавав панотець.

— Е ні, до Параскевії ще три місяці, довго ждати, — противилася їмость. Тай на празнику не можнаж такої застави подати. Наїде того, Бог зна кілько й хто, в хаті зробиться метушня, тай як не гості, то служба начиння побє. — А сеж начиння дороге, неправдаж? — питає їмость.

— О, дороге! підтакує панотець.

Українські меншини заступали пос. Рудницька, пос. Пеленський і буковинський посол Др. Залозецький. З Закарпаття був автономіст русскій пос. Куртяк. Хоч польська преса заздалегідь розписалася, що на конґрес запрошено також „представників“ Волині, Певного й Богуславського, то на ділі конґрес відмовив їм права участи в конґресі. Цілком непотрібно закладали для цих панів „Тов. Прихильників Ліґи Націй“, бо не вдалося перепачкувати волинських бебістів як представників українського населення. Наперед претенсії польських ставлеників з Волині полагодив відмовно секретаріят конґресу, а відтак виділ конґресу. В обороні бебістів виступав представник Москалів проф. Корчинський, але безуспішно.

Порядок нарад конґресу обіймав точки: 1) положення европейських національностей, 2) висліди закона про культурну автономію меншин в Естонії, 3) питання розброєння в звязку зі справою не розвязаних національних питань, 4) орґанізаційні питання.

Предсідник конґресу Словінець Вільфан ствердив, що цьогорічний конґрес довелося відбувати серед некорисних умов. Велика господарська скрута, що у свій круговорот втягнула такі могучі держави як Німеччину й Анґлію, заняла уми всіх державних мужів, а серед того справа положення національних меншин зійшла на дальший плян. Положення меншин не поправилося, хиба Катальонці здобули собі свободу. Також подав до відома, що меншинна орґанізація видала велику (600 сторін) книгу німецькою мовою про національні меншини; Українцям відведено в ній богато місця.

Пос. Рудницька підкреслила у своїй промові, що Українці на Західних землях не є меншиною, бо всюди є в більшости, що українське питання є міжнародним питанням не лише на основі договору про охорону національних меншин, але також на основі ухвали ради амбасадорів. Також обставина, що Українці не мають власної держави, надає особливого характеру українському питанню. (Про промову пос. Рудницької черпаємо вісти з „Kurjera Poznańsk-ого“, бо в укр. пресі була вона сконфіскована).

Під конець своєї промови поставила пос. Рудницька дві резолюції. Одна взиває, щоби конґрес осудив події з часів пацифікації минулої осени: друга є зазивом конґресу до Союза Народів, щоби не відкладав у безконечність українських жалоб, лише полагодив їх на найблищій сесії. Тому, що предс. Вільфан противився такій редакції резолюцій, вибрано комісію, яка надала цим резолюціям таке сформулювання:

VII. Конґрес зорґанізованих національностей в державах Европи стверджує: У державах звязаних договорами про охорону меншин, а також у державах незвязаних договорами нема, як раніше так і далі, достаточного зрозуміння питання національностей. Нехтується права чужонаціональних горожан, заґарантовані конституційно й на підставі міжнародного права. Майже ніде не стрічається горожанського рівноуправнення, рівноправности перед законом, культурної свободи. Навіть право державної приналежности не є забезпечене. На всіх ділянках публичного життя свідомо відсувається чужонаціональних горожан і їм діється кривда. Гостріше як колинебудь виконується винародовлювання. При помочі поліції й війська доконано насильними засобами навіть екзикуцій на життя й майно власних горожан, які викликали загальний жах.

Попередні конґреси ствердили:

Пошана національности є доконечною передумовою замирення Европи. Тому здійснення законної охорони для всіх меншин є одним із найпильніших завдань Союза Народів.

Одначе VII. Конґрес національностей мусить ствердити, що навіть петиції спрямовані до Союза Народів про найтящі замахи на життя й майно були так досліджувані, що захитали в заінтересованих довіря в його охорону. Тому VII. Конґрес постановляє:

Поручається президії, щоби представила Союзові Народів цілу повагу положення, а передусім підкреслила, що конечною є зміна полагоди петицій від національних меншин у питаннях життєвої ваги“.

Конґрес ухвалив резолюції у формі, яку надала їм комісія.

На вістку про трускавецьке вбивство „русскій“ посол з Варшави Пімонов відчитав заяву свого обурення та поставив внесок, щоби конґрес зробив на повному засіданні маніфестацію в честь пок. Голуфка, а при сьому осудив виновників вбивства, українських терористів. Не входимо в те, чи Пімонов поставив такий внесок від себе, чи подиктували його йому ті, що його післали, всеж таки треба дивуватися нахабности цего „депутата“, що без ніяких доказів спішиться найти виновників убивства та мотиви їх вчинку, щоби при всякій нагоді зогидити ненависних йому „мазепінцов“. Але перечислився, бо президент конґресу не піддав його внеску під голосування, заявляючи, що він невідповідний, бо без доказів і безосновний.

Розглядаючи естонський закон про культурну автономію для меншин і досвіди, які пороблено протягом шість років, від коли цей закон існує, вислухав конґрес реферати секр. Др. Аменде та представника естонських Німців і прийшов до переконання, що висліди цего закону є цілком додатними для меншин.

Ой не гаразд у Ковлі!

Вкінці й про нашу Ковельщину заговорили у національній пресі, бо досі писали про неї сельробівські часописи. Маємо на увазі допис добр. І. Чуднівського у 27. ч. „Українського Голосу“, допис хоча дуже загальний, але в основному вірний. Жаль лише, що шановний дописувач не поставив точки над „і“; сконстатувавши хоробливий стан: поширення чужого нам сельробізму та перечисливши причини, що помогли йому буйно розростися в тій части Волині, дуже делікатно обійшовся з деякими, таки нашими людьми, що теж приложили свою руку до цего. Не знаємо, чи добр. Чуднівський недокладно обзнайомлений з місцевими відносинами, чи може знав, а не хотів сказати прикрих слів своїм людям; всеж таки допис викликав на Ковельщині здивовання, а навіть замішання. Тому уважаємо своїм громадянським обовязком спростувати деякі мильні погляди добр. Чуднівського, щоби баламутство не ширилося та щоби громадянство вже раз знало, хто несе вину за такий стан Ковельщини, який він тепер.

Сумному станові Ковельщини протиставить п. Чуднівський додатню працю біля 100 кооператив, обєднаних в окружний Союз у Ковлі, якого провід находиться в руках людей безглядно чесних, працьовитих і під

— А кількож то все може коштувати? — випитує.

— Дорого!

— Ну, прецінь? Двацять ринських?

Панотець тілько зневажливо рухнув раменами.

— Трицять? Трицять пять?

На устах панотця появилася тільки напів глумлива усмішка.

Пристала їмость до панотця тай допиталася врешті. Сто сорок корон коштувало те все.

Мов сто шпильок всадив хто у серце їмості. Сто сорок корон! Кількож то праці, кілько ощадностей треба, щоби таку суму зібрати? Сто сорок корон! А ту за доброго індика ледво дві-три короні возьмеш! Не видержала їмость.

— Чиж ти, чоловіче, з глуздів зісунувся, питає, та щоби такий видаток робити? Сто сорок корон! Таж до місяця все перебе ота нездара, отой бовдур, Настка.

На устах панотця появився новий усміх.

— Е, не бійся! — каже. То начиння випробоване, не зібється! При мені в склепі купець пробував та шпуряв ним і воно не розбивалося. Ось дивись!

Взяв одну тарілку, замахнувся та кинув нею перед себе. З брень котом упала тарілка долів, а щерби розприслися по цілій підлозі.

— Ов, каже панотець, мабуть збита була!

Хопив другу, кинув і друга пішла слідом першої, за другою третя, четверта, а панотець все дивувався, що йому не вдається проба так, як купцеві у склепі (мабуть із бляшанною тарілкою).

Не втерпіла й їмость.

— То так?! То ти так мою працю шануєш, дурні дарунки тобі забагаються! А маєш!

Хопила обома руками, що змогла посудини тай жбурнула її на землю.

Не втерпів і панотець.

— Так?! Ти так моє добре серце приймаєш?!

Підніс руками з одного боку стіл, а решта посудини посипалася на землю.

Викрикували обоє до себе та ногами толочили щерби.

4. Господар.

Найгірші клопоти отця Адріяна були з ґаздуванням, до чого він не мав ані волі, ані охоти, ані здібностей. Воля родичів загнала його на богословя, воля тіток кинула його в обійми молодої жінки, також попадянки, а воля вищих властей завдала йому може найбільшу кривду, бо казала йти на село на парохію, хоч отець Адріян мріяв про катихитуру в місті.

Парохія була не зла, саме село велике, дві дочерні церкви в додатку, сорок морґів ліса і кількадесять землі. Та що з того, коли отець Адріян на ґаздуванню не розумівся! Отаманську булаву на парохії тримала вправді гідно досить сильними ручками пані Адріянова, але що з того? Ґаздування без мущини то так як мясо без хліба: гейби їда, а гейби ні.

А отець Адріян волів зашитися літком у садок, та у приємному холодку почитати книжку, або й передріматися, чим голюкати на парібків та пересварюватися з наймичками.

Як не старалася пані Адріянова заохотити свого чоловіка до ґаздування, ніщо з того не виходило.

А як коли отець Адріян зачинав вмішуватися до господарки, щоби жінку бодай троха вдоволити, то виходило таке, що пані Адріянова чимскорше просила його, щоби дав спокій та не смішив себе та її перед службою.

Зачиналося звичайно так, що пані Адріянова, подражнена чимось при роботі, зачинала докоряти мужеві, що він нічого не робить, що весь клопіт на її голові, що тільки вона працює.

Отець Адріян брав собі тото все до серця, а на другий день від ранного світання було його повно на цілім ґаздівстві.

Ще сонце й не думало вставати, як він схоплювався зі сну, впадав до челядної з криком та стукотом так, що аж паню Адріянову будив. Видавав прикази, кричав, стукотів та вводив всіх в таке замішання, що худоба стояла до пізного ранка негодована й непоєна, корови недоєні, а голодний дріб счиняв такий вереск у курнику, якби там з троє лисів закралося.

Цілий сякий-такий порядок, встановлений панею Адріяновою йшов тоді шкереберть і вона мусіла добре намучитися, щоби бодай коло полудня охолодити свого мужа у запалі ґаздування.

Але найгірше доїдали пані Адріяновій шкоди, які мужицька худоба робила в її городі.

Город мав лиху огорожу й заходили там мужицькі корови та безроги, кілько лише їм хотілося. А то пані Адріяновій не давало спати. Боліло воно як найгірша болячка, бо не йшло їй о тую шкоду, що худоба робила, але о те, що то вважала вона за найзвичайніші кпини з боку мужиків. Нераз вона і сама засідалася і наймитам обіцювала тютюн, щоби тільки зловити шкідника. Але не вдалося.

Надоїли були тії шкоди й отцю Адріянові, бо він мусів за них все від жінки вислухати. А раз, як чиїсь корови закралися до городу та витовкли всі карафіоли, отець Адріян не втерпів. Присягнув собі, що зловить того, що шкоду робить.

Вечером вибрався ніби до Читальні та хильцем, поза городи, вернув до садку, що прилягав до городу тай там зачаївся. Ніч була темна, найкращий час для злодія. Годинку-дві почекав отець Адріян, аж нараз почув, що по городі щось ходить. Підкрався близше й побачив дві корові, що спокійненько ходили по городі та доїдали решту вчера невитоптаних карафіолів. Кинувся притьмом на

кожним оглядом заслуговуючих на довіря. Ми під цим твердженням д. Чуднівського не можемо підписатися, а для кращого зрозуміння ситуації спинимося на особовому складі ковельського Союза Кооперативів. Головою Надзірної Ради Союза є п. Самійло Підгірський, б. посол, політичний „летун“ з прихованими симпатіями до сель-робу й неприхованими до „Нових Шляхів“. Головним директором є п. Сумневич, що за Центр. Ради був волинським ґуберніяльним комісаром, а пізніше у Празі був правою рукою Микити Шаповала, що „ненавидить українську буржуазію, а зате *любить* російського робітника“; після краху Шаповалівців у Празі прибув до Ковля. Торговельний директор — п. Токарський має лише освіту загальну „повшехної“ школи, спеціяльної чи кооперативної — жадної, а практику має тільки сільського крамаря, але за те сельроб. Скарбником є п. Підгірська *Оля*, без кооперативного стажа чи освіти. Віцедиректором є п. Вишневський; його виключний кооперативний стаж це сельробівство; також другий віцедиректор Потіп сельробівець. Інструктор-люстратор п. Стронський це Галичанин присланий сюди свого часу на посаду завідуючого книгарнею заходами директорів „Нашої Культури“, якій належала ця книгарня, і піддержуваний всюди п. Підгірським. Йому зобовязана Ковельщина своїм теперішнім політичним обличчям; він же був першим кандидатом на посла при виборах по сельробівському списку. П. Стронський і тепер займається по селах „принагідно“ кольпортажею сельробівської преси. Ревізор Зибенко це Шаповалівець як і Сумневич, а постійно запрошувана для поїздок на сільські кооперативні збори як представник Союзу — п. Марія Частухіна вчилася у Чехії й відома там як особа більше ніж прихильна до сходу.

Сі короткі, але стислі інформації про особовий склад Союзу Кооператив, думаємо говорять самі за себе. Природно, що праця таких „спеців“ від кооперації дає стало свої наслідки у формі щорічних недоборів, повільного руйновання існуючих кооператив через обниження їхніх прибутків високими цінами й викривлення кооперативної ідеї й взагалі шкідливого впливу на повіт.

Ціни предметів першої потреби, потрібних для найбіднішого населення, є вищі у Союзі як у приватних гуртівників. Для прикладу

у Союзі:	у гуртівників:
сіль по 23 зл. 80 ґр. + 0·60 достава	23 зл. 80 ґр. з дост.
мішок цукру піску 168 зл. + дост.	163 зл. з доставою.
мука 37 зл. 50 ґр. + достава	36 зл. 30 ґр. з дост.

Що так справа мається, се й не дивно, коли пригадаємо собі, що торговельним директором є особа, яка звикла, як і сільський дрібний крамар, купувати у містечкового гуртівника — Жида. Таким чином Союз Коопер. замість у с у н у т и посередників, то до тих посередників, що вже є, д о д а є ще одного, а саме себе, бо бере собі заробіток за те, що купить у ковельського Жида крам і передасть його тому, хто міг цей крам набути *у тогож Жида безпосередньо!* При чомуж тут кооперація? Коли справа йде просто про утримання перечислених попереду осіб для якихось инших цілей за кошт споживачів, то тоді так і треба казати!

Є у Ковлі „Народній Кооператив“ (чому не „Н-дна К-тива? — Ред.) який добре розвивався. Року 1929. та компанія, що при Союзі, захопила його та для дискредитації попередників примусила колишнього голову правління п. Доманицького заплатити 811 зл. касового манка, хоча при ньому „Народн. Кооператив“ мав товарової надвижки біля 2500 зл., а при тому білянс виказував прибутки! Після нього стала головою правління п. Л. Підгірська, жінка Самійла Підгірського й за її господарювання в наслідок негосподарности й поганого ведення рахівництва „Народн. Кооператив“ мав: 1) втрат 3733 зл. 91 ґр.; 2) виказано *неіснуючих* боргів на користь кооперативу 326 зл. 92 ґр.; 3) зданий як належність вже заплачений вексель п. Вюна на 53 зл. і неоправдане манко 627 зл. 64 ґр. списано на страти! Кожний член Кооператива запитає себе, ч о м у п. Доманицький, людина бідна, що живе лише з платні — мусів заплатити 811 зл., а п. Підгірська, яка має в 40 моргів маєток, а чоловік її адвокатську канцелярію — *за витрати не відповідає* і їх списується на „страти“?

Такий правдивий образ відносин у Ковлі. Національно настроєні елементи задовго мовчали. Крайна пора виступити проти московської зарази та фамілійного способу господарки в Союзі Кооператив. *Ковельчанин.*

одну корову, скинув свій піджак, замотав корові на шию та почав тягнути в сторону стайні та що сили періщив її палицею по боках. Корова пручалася, врешті вирвалася й почала бігти до стайні. За нею біг з палицею отець Адріян та валив по боках корови, аж гомін ішов по садку. Як вже корова опинилася у стайні, замкнув її та з тріюмфом пішов у хату. Їмость була вже в ліжку, як отець Адріян повідомив її, що зловив корову в шкоді та замкнув у стайні. Пані Адріянова побудила наймички та побігла з ними дивитися, чия то буде корова.

А за пару хвиль вернула ціла в огнях.

— Та що ти — каже — тумане наробив? Таж ти нашу красу на смерть скатував.

Показалося, що пастух стайні не замкнув, корови отця Адріяна зіпнялися з ланцюхів (а може й були неприпяті) тай залізли у карафіоли.

Отець Адріян стояв ні в сих, ні в тих, а далі хопив палицю і знов притьмом вибіг на двір.

Заки пані Адріянова схаменулася, донісся до неї від стайні крик:

— Йой, єґомость, та за що, та не бийте!

За хвилю в хату вернув отець Адріян. Кинув палицею в кут, сів за стіл та відсапнув троха.

— Ну, каже, буде мати памятку, як вважати на корови!

— Та хто? питає їмость.

— А Грицько, каже отець Адріян гордо. Обірвав, куди попало, вдруге буде пильнувати.

— А бійжеся Бога, бовване — каже пані Адріянова, — таж Грицько при конях, а до коров є Феська і пастух! За щож ти Грицька побив?

Отець Адріян випялив на їмость очі, потім махнув рукою, сплюнув і пішов спати.

А на другий день говорили по селі, що єґомостеві красу хтось так побив, що вона аж теля скинула. (Д. б.)

СТУДЕНСЬКІ СПРАВИ.

Студії на Високій Технічній Школі у Данціґу.

Союз Українських Студентів „Основа“ в Данціґу подає до відома інформації відносно приняття на техніку Вільного Міста Данціґу:

Висока Технічна Школа в Данціґу, як одна з кращих німецьких технік обнимає такі факультети й відділи:

I. Факультет загальних наук: а) відділ фільософічно-природничий, б) відділ математично-фізичний, в) відділ хемічний.

II. Факультет будівельний: а) відділ архітектури, б) відділ будівельної інженерії (загальне будівництво, інженерія земельна і водна.

III. Факультет будови машин: а) відділ будови машин, б) відділ електротехніки, в) відділ будови кораблів, г) відділ будови корабельних машин, ґ) відділ будови літаків.

Шкільний рік ділиться на два семестри: літний від 25. квітня до 20. липня і зимовий від 15. жовтня до 15. березня. Зачинати студії можна від зимового або від літнього семестра і тревають вони теоритично 4—5 літ.

Для приняття на данціґську Високу Школу **немає вступних іспитів.** Перед вступленням на один з відділів III. факультету треба відбути піврічну безперервну практику. Можна її відбувати у фабриці будови машин або в залізничих варстатах. В часі практики необхідно провадити денник робіт, який разом зі свідоцтвом практики треба відтак долучити до прохання о приняття.

Подання о приняття треба вносити на зимовий семестер найпізніше до 30. жовтня з такими залучниками: 1) ґімназійне свідоцтво зрілости в оригіналі й леґалізованому перекладі на німецьку мову, 2) опис життя (т. зв. „Лебенсляуф“) в німецькій мові, 3) зобовязання родичів згл. опікунів платити шкільні оплати, 4) свідоцтво відбутої практики (якщо кандидат хоче вписатися на один із відділів III. факультету), 5) свідоцтво моральности в оригіналі та німецькому перекладі, якщо кандидат протягом одного або більше років по зложенні матури не вписувався на якунебудь високу школу або перервав свої високошкільні студії щонайменше на пів року. Це свідоцтво виставляє парохіяльний уряд. У всіх инших випадках цього свідоцтва непотрібно.

Виклади на Високій Технічній Школі в Данціґу відбуваються виключно в німецькій мові. Шкільні оплати на семестер виносять поверх 60 ам. долярів. Скромне удержання одного студента місячно 20 ам. дол. Іспитів та дипльомів данціґської техніки не треба в Польщі нострифікувати. На виїзд до Вільного Міста Данціґу не треба пашпорту, вистарчить т. зв. „довуд особісти“ зі зазначеним на ньому польським горожанством.

З проханнями о приняття та за докладніщими інформаціями звертатися на адресу:

Verein Ukrainischer Studenten „Osnowa“
Danzig — Langführ, Technische Hochschule.

При недугах жовчевого міхура, печінки, камінних жовчевих гірка природна вода **„Franciszka Józefa“** знаменито полекшує травлення. Жадати в апт.

Що чувати в світі?

Французько-большевицьке порозуміння. В останніх тижнях йшли між Францією й Совітами переговори в справі заключення торговельного договору й порозуміння про взаїмну незайманість. Ці переговори довели до того, що обі держави підписали протокол договору відносно згаданих справ. Чи цей протокол лишиться таємним, чи про його зміст повідомлять оба договірники решту держав, покищо невідомо. Відомо лише, що Франція підписуючи договір мала на меті головним чином підставити ногу Німеччині, ослабити, а то й завалити німецько-большевицький договір, заключений в Рапалльо. Відновлюючи стару „приязнь“ з Москвою думає Франція страшити інші европейські держави, зокрема Німеччину, Анґлію й Італію, які в останніх часах щораз сильніше відмежовуються від Франції та намагаються вкоротити єї замашки на диктатора Европи. Йдучи на балачки з СССР. Франція числила на те, що большевицькі жебраки виберуть радше союз з богатою Францією ніж з господарсько немічною тепер Німеччиною. І Франція не перечислилася, бо незважаючи на спротив Німеччини большевики продовжували балачки з Францією й закінчили переговори з нею.

Коли Франція й Совіти кінчили вже свої балачки, вислала Польща до СССР ноту, в якій пропонує большевикам заключення такого самого договору про незайманість. Однак большевики відкинули польську предлогу; не помогли Полякам навіть упімнення й загрози на адресу совітів Франції, яка піддержувала польську пропозицію.

При нагоді цих балачок осоромилися Німеччина, Франція й Польща, які на випередки забігали о ласку большевицьких комісарів. Взагалі останні торги европейських держав за порозумінням з большевиками вказують, що стара Европа зійшла з глуздів. Нема держави в Европі, яка не знала би про дійсно жахливі відносини в СССР.; всі европейські суспільности без виїмку вважають СССР найбільше гидким катом і гнобителем народів. Всі кажуть, що треба европейським державам зєднатися й знищити большевицьке кубло безправя й крівавого злочину, всі відмовляють большевицьким катам місця під сонцем. А невважаючи на це ведуть усі балачки з тими кровавими катами й забігають о їх ласку. Це значить, що взаїмна ненависть і ворожнеча між поодинокими европеськими державами є більша й сильніша ніж їхня відраза й нехіть до большевиків.

Порозуміння між Ватиканом і фашистівським урядом. Гострий спір межи Ватиканом і фашистівським урядом Італії злагіднів в останніх тижнях завдяки уступ-

чивости обох сторін. Останні дні принесли відомости про повне замирення та про заключення порозуміння. Важніші точки порозуміння такі: „Католицька Акція“ остає під виключним керівництвом епископів і уряд не має права мішатися до їхніх заряджень. Зате епископи зобовязуються не притягати до праці в „католицькій акції“ людей ворожо чи неприхильно настроєних до фашистівського уряду. Катол. Акція зобовязалася, що не буде займатися суто політичними справами й не може мати характеру партійно-політичної орґанізації. Усі розвязані катол. орґанізації молоді покликується назад до життя, а метою їхнього існування може бути лише релігійне виховання. Зате всяке інше виховання належить до фашистівських орґанізацій молоді. Члени католицьких орґанізацій молоді можуть бути одночасно членами фашистівських орґанізацій молоді, які зобовязуються не лише не протиділати релігійному вихованню, але й чинно помагати для піднесення релігійного духа. Члени фашистівських орґанізацій будуть мусіти обовязково бути практикуючими вірними.

Користи з цеї угоди є обосторонні. Фашистівський уряд довів до того, що Ватикан зрікся своїх союзників з Католицької партії, так зв. популярів, які були запеклими ворогами уряду; зате Ватикан запевнив собі шляхом угоди свободу рухів у межах Італії, а головне забезпечив собі можливість впливу на молодь.

Вічні ірляндські революціонери. Голосна була у світі довга й жорстока боротьба ірляндських самостійників (сінфайнерів) з анґлійською окупацією. Героїчна боротьба ірляндських революціонерів довела до скинення анґлійського насилля й до проголошення незалежної ірляндської републики. Одначе затяжна революційна боротьба виховала серед ірляндської суспільности покоління, серед якого дуже богато таких, що з революції зробили собі професію й раді би вести революцію для самої революції. Оті саме люди почали тепер орґанізувати бунт проти власної держави. Бунтарській роботі й аґітації пособляє у великій мірі господарська скрута, яка захопила також Ірляндію. Дотого є в Ірляндії сильне перелюднення і брак зарібків, що в звязку з припиненням еміґрації до Зєдинених Держав північної Америки спричинило в Ірляндії значне загострення соціяльного питання. Цю обставину використовують в однаковій мірі вічні ірляндські революціонери й московсько-большевицькі аґенти підсичуючи всіми засобами бунтарські настрої серед мас. Відомости, що надходять з Ірляндії, вказують, що як урядові не вдасться у найкоротшому часі опанувати положення, то ціла Ірляндія перемениться в один табор бунту й анархії та готова втратити те, що недавно добула ціною життя й крови своїх найкращих синів. Вистане навести лише кілька фактів зі сучасної ірляндської дійсности, щоби зрозуміти небезпеку для молодої републики. Двох ірляндських студентів забрило припадково підчас прогульки в ліси й там попали на захований у вовчих долах маґазин зброї, що був власністю революціонерів. Про це припадкове відкриття повідомили студенти поліцію. Ще не вспіла поліція вибратись до ліса, щоби забрати зложену в маґазині зброю, як революціонери вже його опорожнили, а одного зі згаданих студентів схопили, завели до ліса й убили. Або другий випадок: Кількох революціонерів зловили на горячому вчинку й поставили перед суд. В день процесу дістав трибунал листа з погрозами й всіх підсудних звільнив. Зате двох свідків (один з них комендант місцевої поліції), які свідчили на процесі проти підсудних, вбито на другий день після закінчення процесу. Таких і подібних випадків множиться щораз більше в Ірляндії, а передовсім у південних округах. Останнє зарядження міністра судівництва про привернення закону про наглі суди й кару смерти та про те, що для судження революціонерів призначається суди лише в містах, де є скупчена більша кількість поліції й війська, все те вказує, в яких неприродних умовах опинилося ірляндське судівництво.

Коли три тижні тому уряд заповів, що вводить воєнний стан у деяких округах, революціонери заповіли вибух революції в цілому краю. Супроти цього сам уряд рішився не видавати закону про воєнний стан і вніс відповідний проєкт закона до парляменту. Який буде вислід заходів уряду в справі втихомирення країни, не відомо. Одинокою силою, на яку може опертися надійно уряд, це військо й цивільна ґвардія, себто поліція.

З польських справ.

Непорядки на почті. З кінцем серпня переводила надзвичайна комісія з Варшави контролю почтового уряду у Бересті й відкрила великі надужиття. Арештувала 4 листоношів, що підроблювали підписи, а грошеві листи й перекази забирали для себе. Сподіються дальших арештовань.

Ревізія в апеляційному суді у Варшаві. До будинку варшавського апеляційного суду прийшла 1. вересня поліція з прокуратором окр. суду й звернулася до презеса суду за дозволом перевести ревізію в одній канцелярії. Поліція перешукала й переглянула докладно акти й бюрка урядовців. Урядовця апеляц. суду Фіялковського арештували; йому закидають комуністичну аґітацію. Після недавних арештів урядовців найвищого суду це друга неприємна для польського судівництва афера.

На польсько-совітському кордоні. Недавно „Курєр Краковскі“ розписався у статті „Польща пригортає до себе тисячі втікачів з большевицького раю“ про велику гуманність, жертвенність та гостинність Поляків у відношенні до втікачів зі совітських земель. В цій статті, переповненій множеством самохвальних висказів на тему толеранції, гуманности та матеріяльної жертвенности Поляків для тисячів (?!), цілих сіл (?!) збігців, не бракує згадки про чорну невдячність „українських сепаратистів“ та висказ жалю до держав заходу зате, що вони не вміють оцінити „великої ролі і заслуг Польщі на кресах“.

21. серпня подає ПАТ таке звідомлення: „В останніх днях прийшло на пограничному відтинку між Добжинцями та Гніздиловом до оружної сутички між відділом КОП (корпус охорони погранича) і громадою втікачів, зложеною з кількадесяти осіб, що намагалися перейти нелеґально (?!) границю. В часі сутички ужито зброї, при чому трьох людей вбито, чотирьох ранено а 22 арештовано“ (!)

Багато про польську гостинність гуманність та польську вдячність моглиби розказати наші еміґранти з придніпрянщини, б. члени армії УНР., які ще нині не можуть спокійно користати з прав азилю.

Польскі часописи про новий тюремний реґулямін. Мимо того, що новий тюремний реґулямін, який зрівнує в правах політичних вязнів з кримінальними, входить в життя 1. жовтня ц. р., то вже в деяких тюрмах увели його. Які це викликало наслідки, можемо зміркувати з осьтаких нотаток преси:

„Robotnik“ (ч. 308) пише: „З Вільна й Ґродна дістали ми вісти, що в тамошних тюрмах увели новий реґулямін. Вязні відповіли на це голодівкою. З оглядів на цензуру не можемо писати подробиць“.

Тойсам часопис (у 309. числі) доносить, що дня 12. серпня в часі голодівки політичних вязнів у Ґродні помер вязень, друкар Давид Скульчиц. Смерть — як доносять — прийшла в часі так зв. штучного кормлення. „У тих умовах — пише „Robotnik“ — смерть Скульчица має всі признаки вбивства. Питаємо публично, чи ця вістка згідна з правдою, а як згідна, чи влада наказала слідство й покарала винних“.

Гурток незалежних польських письменників оголосив у часописах протест проти нового реґуляміну в обороні прав політичних вязнів.

Старання про позичку. Часопис „Rzeczpospolita“ подає з Парижа телеґраму, що Франція дала недавно більші позички Анґлії, Югославії, Угорщині, Лотві й Румунії, а незадовго виплатить позички ще Італії, Греції, Болгарії, Естонії, Еспанії, Портуґалії, а навіть Австрії, якщо зречеться митного союза з Німеччиною. Ця вістка дуже вразила національну амбіцію Поляків, бож Франція це союзна з Польщею держава, а позички дати якось не спішиться. Ще більше болить Поляків, що Франція готова дати гроші таким маленьким державам як Лотва, Естонія, чи Угорщина, або таким непевним нині, як Еспанія чи Портуґалія, а тимчасом Польща досі лише „старається“ без успіху.

Нова шпигунська афера. На терені діяльности ДОК. Берестя відкрили військові власти нову шпигунську діяльність, яку вів начальник мобілізаційного реферату поручник Гумніцький. Давніше був він у міністерстві в Варшаві, а що добре сповняв службові обовязки, доручили йому відповідальний реферат у Кельцах. По виявленню шпигунської роботи Демковського військові власти слідили й наглядали своїх штабових урядовців на провінції. При цьому арештували на польсько-радянському пограничі радянського курієра, у якого найшли фотоґрафічні відбитки важних військових документів. Тому, що документи були з Берестя, власти приказали слідити пор. Гумніцького й приловили його на тому, як порозумівався з представниками сусідної держави Тоді арештували його, а рівночасно з ним бувш. старшину Рудніцького, що був звязковим між Гумніцьким і розвідкою Совітів. Наглий військовий суд засудив Гумніцького на кару смерти, а Рудніцького передав цивільному судові. Дня 3. вересня оголошено Гумніцькому о 17·30 правосильний присуд кари смерти, а виконано присуд у берестейській твердині годину пізніше.

Пересунення на відповідальних становищах. На днях попереносили деяких урядовців. Освітлення цих фактів у польських часописах ріжне. Часть преси пише, що перенесення чи звільнення зі служби тих урядовців є в звязку з останніми подіями на терені Східної Галичини. Так мають уступити начальник відділу безпеки львівського воєвідства Роґовський, воєвідський комендант поліції Ґрабовський, дрогобицький староста Порембальський і повіт. ком. поліції у Дрогобичі надк. Крупа. Проурядові часописи заперечують, начеби ці урядовці мали бути „жертвенними козлами“, а твердять, що перенесення цих урядовців на инші місця служби (Роґовського до Познаня, Порембал. до Келец) було вже давніше постановлене.

Замкнули німецьку ґімназію в Тчеві. У німецькій ґімназії в Тчеві (по німецьки Діршав) відійшов дотеперішний директор, а польська кураторія узалежнила признання нової концесії й затвердження нового директора такими умовами, яких ґімназія не могла виповнити. Між інш. влада домагалася, щоби німецький шкільний союз, що удержує ґімназію, вибудував для неї негайно новий будинок. Ґімназія примушена відослати 150 німецьких учнів з початком року домів.

У народній німецькій школі в Тчеві хотіла влада звинути одну з трох кляс і для того управа школи усунула 50 німецьких дітей та приділила їх до польських шкіл. Коли протести батьків не принесли бажаного успіху, не пустили німецькі батьки тих 50 дітей до польських шкіл і так 4. вересня почався штрайк шкільних дітей у Тчеві.

Впровадження наглих судів у цілій Польщі. Дня 4. вересня оголошено розпорядок ради міністрів, який вводить на всій території Польщі нагле поступовання перед окружними судами за проступки, що мають признаку бандитизму, що перечать постановам про охорону публичної й особистої безпеки, про охорону життя й майна а також публичного порядку, вкінці за проступки державної зради. Розпорядок входить у життя в дні наступнім після його оголошення, а торкається не лише виконавців проступку, але також співвинних і тих, що намовляли.

Слідство у наглім поступованню веде прокуратор або сам або за посередництвом поліції чи суду. Акт обвинувачення повинен бути внесений найпізніше 21 го дня після зловлення обвинуваченого. Присуд суду, в якому засідають три судді, мусить запасти одноголосно, бо інакше переходить справа до звичайного поступовання.

Проступки, за які у звичайному поступованню карається тюрмою, у наглому поступованню карається карою смерти. Проступки, карані в звичайному поступованню іншими карами, в наглім поступованню караються карою тюрми 10—15 літ. У виїмкових випадках, що заслугують на облекшення

кари можуть кару смерти замінити на дожизвотну тюрму. Від присуду нема ніякого відклику, а присуд кари смерти виконується до 24 годин.

З урядових кругів повідомляють, що розпорядок про наглі суди видано у звязку з останніми подіями в Східній Галичині і в звязку з богатьома нападами (Краків, Поморя) та частими пожежами у Познанщині.

КРЕМИ Й МИЛА проти веснівок, скірних виприсків і прищів, відсвіжуючі церу — у великому виборі поручає: АПТИКА ПІД „ЗВІЗДОЮ" в Перемишлі, вул. Францішканська ч. 24. біля міської вежі, — при Аптиці ДРОҐЕРІЯ.

Хроніка міжнародніх подій.

Після останніх маневрів шведської военної фльоти відкрито, що пропала таємна книга сиґналів. Всі пошукування за книгою й злодієм досі безуспішні. Часописи пишуть, що маневрам приглядалися з дуже близької віддалі три большевицькі военні кораблі й одно підводне судно. Тому догадуються, що важну книгу викрали шведські моряки, прихильні совітам.

*

Дня 30. серпня закінчився у Ковні процес Вальдемараса. Вальдемараса й 10 співобвинувачених увільнили, а 12 обвинувачених дістало по році вязниці з завішенням виконання кари на два роки. Безпосередні змовники на життя шефа поліції Рустейкіса засуджені: Вайткевічіюс на 15 літ, а Папаляйтіс на 12 літ. Вальдемарас заявив, що на будуче не буде займатися політикою.

До ґенерального Секретаріяту Ліґи Націй прийшли дві петиції німецької меншини в Польщі в справі німецького шкільництва. Німецькі жалоби закидають польському урядові, що свідомо нищить німецьке шкільництво у давній пруській і російській займанщині, а через те половина німецьких дітей мусить ходити до польських шкіл.

*

Дня 1. вересня перед пол. почалося засідання 64. сесії Ради Ліґи Націй під головуванням еспанського мін. закорд. справ Леру. Представником Анґлії на місце Гендерсона є льорд Роберт Сесіль. Сподіються, що у найблищих днях пришле Гендерсон заяву, що складає уряд предсідника міжнародної конференції розоруження.

*

З почину короля Олександра проголошено в Югославії нову конституцію, яка змінює дотеперішний диктаторський устрій держави на парляментарний. Диктатура існувала від січня 1929 року. Нова конституція передбачає дві палати: сойм і сенат; половину сенаторів вибирає нарід, половину іменує король. Обовязуючими урядовими мовами є сербська, хорвацька й словінська. Держава ділиться на 9 автономних банатів (провінцій). Конституція забезпечує всім горожанам свободу переконань, преси й нетикальність мешкань.

*

На засіданні Комісії для справ европейської унії при Союзі Народів, яка радила 3. вересня, зложили представники Німеччини й Австрії заяви, в яких вирікаються здійснювати в сучасних умовах плян німецько-австрійської митної злуки. Австрія і Німеччина зробили це під натиском недоброзичливих їм посторонних держав, а передусім Франції.

*

Предсідником Комітету Трьох став на місце Гендерсона льорд Роберт Сесіль.

По всій Україні.

Півн. Західні Землі.

Грабунковий напад на почту під Коломиєю. В понеділок, 31. серпня напали незнані досі справники на віз, що віз почту з Коломиї до Печеніжина. Тому що почта везла того дня гроші, конвоював віз постер. Новіцький. Коли почта зближалася до Печеніжина, посипалися з придорожного рова револьверові стріли, які на місці вбили постерункового й тяжко зранили візника й коня, Всеж таки візник підогнав коня і вспів утечи, тимбільше, що напасників сполошив автобус, що надїжджав з Коломиї. Погоня поліції за справниками не дала досі ніякого висліду. Раненого візника перевезли до шпиталя в Коломиї. В околиці перевела поліція численні арешти; імена арештованих держать у тайні. Дня 2. вересня арештували на залізничому двірці в Станиславові якогось студента універ. зі Львова, будьтоби підозрілого о співучасть в нападі. Дня 3. вересня арештували, як пишуть польські часописи, якусь учительку й був. учня коломийської ґімназії. Про цю вчительку писали польські часописи, як про справжню учасницю нападу, але вже в неділю мусіли відкликати обвинувачення невинної особи, що єї арештовання сталося „przypadkowo". Також про арештованого студента М. пишуть уже, що він непричасний до нападу. Але рівночасно читаємо, що дальші арешти в Коломийщині йдуть.

Ревізії: Політична поліція у Львові перевела ревізію у Ярослава та Володимира Гладкого. Нічого підозрілого не найдено. — Дня 1. вересня слідча поліція зі Львова перевела ревізію в редакції „Громадського Голосу", шукаючи за скриптами сконфіскованих статтей останнього числа „Гром. Голосу". При ревізії забрали переписку редакції й головного секретаріяту партії.

Поліція переводить слідство по селах Львівщини. Поліція з постерунку в Гаях коло Львова переводила дня 30. серпня слідство серед селян Дмитрович, Глухович, Чижикова та Гаїв. Списували протокол з свідомішими нашими громадянами, де вони були 28. і 29. серпня. Нікого не арештовано.

Масові арешти в краю. Дня 4.-ого вересня перевели поліційні власти масові ревізії у Львові, Перемишлі, Яворові, Сокальщині, Комарнянщині; по ревізіях наступили масові арешти. Найбільше осіб заарештовано в нафтовому басені, мабуть у звязку з трускавецькими подіями. Імена арештованих незнані.

В Перемишлі й околиці перевела поліція основні ревізії головно по домах українських студентів й арештувала в пятницю досвіта таких 25 осіб: Босий Теодор, Гинилевич Степан, Гнатик Володимир, Дутко Михайло, Колодій Василь, Костюк Юліян, Негребецький Олександер, Пушкар Лев, Савчак Володимир, всі з Перемишля; Гижого Осипа, Дутка Володимира, Мальчика Данила й Шумелду Петра з Бушкович, Ґенґала Павла з Бушковичок, Грицева Романа й Демчука Ярослава з Вівча, Микиту Івана з Коровник, Конюшика Степана з Негрибки, Ґлембоцького Степана, Кіцу Володимира й Леськова Софрона з Ніжанкович, Микиту Степана й Сельського Михайла з Пикулич, Ривака Василя з Торок і Ґулу Петра з Халупок медицьких. Всіх перетримали в поліційних арештах до суботи й вечером випустили. Арештованим не подав ніхто причини арешту. Загальна думка така, що арешти є в звязку з приїздом львівського воєводи до Перемишля.

У Сокальщині арештували 40 осіб; імена незнані. Також не маємо досі блищих даних про арештованих в Яворові й Комарні.

У Винниках і дооколичних селах конфінували богато людей, які мають голоситися на поліції що кілька годин.

Ще дня 1. вересня арештовала в Чайковичах поліція з Погорець коло Рудок братів Герасимовичів: Всеволода, студ. політехніки й Ігоря, абсольвента ґімназії. Оба приїхали з Чехословаччини до рідні в Чайковичах на вакації як і минулого року. Обох вивезли скованих у напрямі Дрогобича чи Стрия.

У Львові перевела поліція ревізію в ночі з суботи на неділю (29. на 30. серпня) у студента Едварда Тиса; не найшовши нічого відійшла.

Дня 4. вересня перевела поліція у Львові численні ревізії й арешти. Між іншими арештували: дра Богдана Гнатевича, Юрія Коропія, Анну Чемеринську, Ольгу Чемеринську, Юрія Онишкевича, Володимира Коцюмбаса, Карла й Володимира Мулькевичів, Олекс. Садовича, Петра Жмінковського, Володимира Сеницю, Петра Чорнія, Володимира Байталу, Осипа Рудакевича, Осипа і Ярослава Яримовичів, Івана Сенева, Омеляна Штаєра, Едварда Тиса, інж. Атаназа Мілянича.

Також арештувала поліція двох братів Крушельницьких, Івана й Богдана.

Причина масових арештів Українців у Львові незнана, але можна єї догадуватися з деяких польських ґазет. Сензаційний бруковик „Niedziela rano" дав своїй нотатці про арешти такий заголовок: „Арештовання 200 Українців і чуйність влади ударемнили бомбовий замах в дні відкриття східних торгів". Люди, що не читають ґазет, лише переглядають ґазетні вивіски, побачивши такий заголовок, видрукований великими буквами, будуть оповідати другим, що українські саботажники плянували бомбовий замах але поліція ударемнила; ще й присягати будуть, „бож прецінь таке виразно в ґазеті стояло"! А тимчасом в ґазеті лише таке провокаторське міркування: „Розуміється, що на біля 200 притриманих осіб мусіли опинитися (чуєте? таки мусіли!) в поліційних арештах також ті, котрі булиби готові зробити несподіванку в стилі напр. бомбового замаху і т. п." Виходить з одного боку добре, бо бруковик має вдячну тему подражнити жадну сензації (а може ще чого іншого) публику, але з другого боку зле, бо мусять терпіти невинні люди.

Арештовання в звязку з убивством у Трускавці. Серед арештованих у звязку з убивством пок. Голуфка в Трускавці опинилася й студентка С. Шушкевичівна, яку арештували в Миколаєві разом з двома братами Пришляками; аґентам видалося підозрілим, що Шушкевичівна мала при собі молоток. Всіх троє відвезли до Трускавця, де арештовані виказали свою непричасність до змови, бо були на прогульці в горах. Шушкевичівну й обох Пришляків після того звільнили. Про їх арешти писала вся польська преса, про звільнення не вся. Деякі польсьі ґазети з суботи принесли вістку, що в дрогобицьких лісах арештовано двох студентів-Українців, яких вигляд був дуже підозрілий. Заболочена й занедбана одіж свідчила, що вже кілька днів укривалися в лісах. Очевидно, при обох найдено револьвери й богато компромітуючого матеріялу. У неділю принесли польські часописи змінені вісти: арештовано лише одного студента, до того дезертира, але з двома револьверами й ще більшим компромітуючим матеріялом. А „Gazeta Poranna" написала, що участь того студента в замаху на життя Голуфка дуже сумнівна.

Знаний зі „солідних і правдивих" вісток бруковий краківський „Kurjer" приніс у числі зі суботи іншу сензаційну вістку: двох Українців-студентів, які напевно є вбивниками пок. Голуфка, зловили в Лотві. Вони нелеґально приплили до Риґи на норвезькім кораблі, який віз вугля з Ґдині. Тому що не мали лотвійських віз, капітан віддав їх портовій поліції, а ця повідомила польського консуля. Переслухані студенти вилеґітимувалися документами: один Пйонтковський, другий Яблоновський, оба студенти зі Львова. Тут уже — на думку „Kurjera" не було для нікого сумнівів, що це справжні вбивники пок. Голуфка, й тому власти Лотви видали їх Польщі. Kurjer-ок писав, що вже їх привезли до Польщі, що мають переслухувати в Вильні і т. д.

Та вже на другий день мусів „правдолюбивий" бруковик відкликати свої наклепи й видумки, бо при переслуханню двох молодців, що їх придержали в Ризі, показалось, що вони виїхали з Ґдині 10 днів тому, ще як Голуфко жив, отже не могли брати участи в замасі на його життя. Коли лотвійські власти скінчили переслухання, випустили обох на волю, бо не мали ніяких основ їх дальше задержувати. Але що уряд уважав їх побут небажаним у Лотві, поручив їм, щоби виїхали з Лотви, куди хочуть. Оба студетти виїхали того дня з Лотви.

Знайшли того, що підрізав телеґрафічні стовпи коло Борислава. Минулого тижня підрізав хтось у ночі телеґрафічні стовпи між Губичами й Модричем, а дроти перетягнув через дорогу. Польська преса, як звичайно, розтрубіла, що це новий саботаж У. В.О., а дальше пішли арештовання Українців. Тимчасом показалося, що це зробив польський робітник Ян Кмйотек з Губич. Він пра-

цював у відбірні ропи в Модричі, а як його зредукували, то з пімсти знищив телеґрафічне й телефонічне получення, яке було власністю фірми, що його зредукувала.

Блищі подробиці про це доносить до „Діла“ (ч. 199.) кореспондент: „Поліція кинулася негайно шукати саботажників і наказала при стовпах постійну сторожу з місцевих селян. Постерункові й аґенти з поліційним псом шукали саботажників. Пес по слідах завів до дому, де живе Кмйотек, власник шинку й трафіки, підстаршина польської армії, аґітатор за одинкою при виборах, командант „Стшельца“ в Губичах. Пес кинувся на Кмйотка, віднайшов черевики, а що найважніше, кинувся на пилу, яка висіла на стіні. В хаті повстала констернація, поліція не знала, що робити; вкінці арештували Кмйотка, який признався до вчинку“.

„Спренжисти“ постерунковий. „Діло“ ч. 195. пише про таку знаменну для наших відносин подію: В часі відпусту в церкві Успення в Тернополі дня 28. серпня рано постерунковий ч. 202. придержав недалеко церкви 18-літного Н. Козуба зі Шляхтинець зате, що мав шапку виробу українських інвалідів у Львові. Постерунковий завів Козуба до комісаріяту поліції в маґістраті і тут зачав його бити по лиці, жадаючи, щоби сам подер свою шапку. Битому пустилася кров носом і устами і він під грозою дальшого биття знищив свою шапку. Тоді постерунковий випустив Козуба, але перед тим змив йому водою сліди крови на одіжи. Козуб зробив карне донесення на постерункового.

Українська дівоча ґімназія „Рідної Школи“ у Тернополі перемінена на коедукаційну. Тому що серед сучасних відносин нема надії, щоби уряд відкрив наново хлопячу державну ґімназію в Тернополі, яку розвязав минулої осени, мусів Кружок „Рідної Школи“ в Тернополі по нарадах з батьками замінити дотеперішну дівочу ґімназію на коедукаційну. Коедукаційна наука (для хлопців і дівчат) буде в трох найнищих клясах ґімназії; кляси від IV. до VIII. остають у біжучому році чисто дівочими. Ґімназія є гуманістичного типу (наука латини від четвертої кляси). Вступні іспити до кляси I—III. можуть здавати хлопці й дівчата до 10. вересня. Польська преса, головно ендецька, переповідаючи цей факт не забуває скористати з нагоди, щоби вихвалити польську щедрість, толеранцію й т. инше. Мовляв, Rusini провинилися були, а ми назад даємо їм школу. Не знати, чи у сьому випадку дивуватися правдолюбивости тої преси, чи обурюватися на таку іронію. По перше, ніяка судова розправа чи слідство не виказали, щоби учні розвязаної ґімназії чим провинились. По друге, уряд не привернув нам розвязаної державної ґімназії, лише позволив учням трох найнищих кляс учитися у нашій приватній школі. Чи польська преса аж так обмежена, що удає, що тої ріжниці не бачить?

Культурний скандал. Під таким загол. читаємо в останному числі яворівського „Українського Слова“: „Як відомо, на партері двоповерхової камяниці — власности УПТ. „Рідна Школа“ в Яворові містилася в одній комнаті 12.000-томова „Бібліотека УПТ.“; у тім самім будинку є ґімназія Р. Ш., Бурса ім. Франка й мешкання директора. Тепер зажадала кураторія усунення згаданої Бібліотеки УПТ. з камяниці УПТ., мовляв, інакше не буде права прилюдности в ґімназії. Треба додати, що ґімназія має так подостатком місця, що опорожненої комнати не потрібує. Мимоволі виринає питання, чому кураторія вимагає усунення Бібліотеки з будинку Р. Школи. Цеж бібліотека (ще й яка!), а не шинок. Відповідь тут можлива така: бібліотекаром є безправно усунений кураторією від „права навчання“ б. учитель ґімназії; дальше Бібліотека є публичною, а львівська кураторія хотілаби „виховувати“ дітей навіть по рідношкільних заведеннях у повнім відмежованню від — особливо українського — громадянства. Вкінці Бібліотека є українською, а кураторія хотілаби польської, щонайменше такої, що підлягалаби ще й цензурі львівської кураторії крім усіх інших цензур. Одним словом — один великий культурний скандал, що про нього повинен цілий світ довідатися“.

Українські установи „добровільно“ припинюють свою діяльність. „Gazeta Poranna“ (Nr. 9687) приносить під загол. „Зліквідовані українські орґанізації на терені тернопільського воєвідства“ таку нотатку:

„В окрузі терноп. воєвідства розвязано в дальшім продовженню низку українських орґанізацій, при чому по більшій части наступило розвязання без якоїбудь інґеренції політичної влади, а головно на підставі постанов управ цих орґанізацій.

Отже добровільно розвязалися: Ґімнаст.-пожарн. Т-во „Луг“ у Шумлянах (пов. Бережани), Т-во „Відродження“ в Гадинківцях (пов. Копичинці), Т-во „Луг“ в Плесківцях, (пов. Тернопіль) і „Сільський Господар“ у Доброводах (пов. Збараж).

Адміністраційна влада своїм зарядженням розвязала: „Луги“ в Скалі, (пов. Борщів), в Озерянах (пов. Бучач), в Березовиці великій, Байківцях, в Черниховi й Дичкові (пов. Тернопіль) і у Романівці (пов. Теребовля), читальню „Просвіти“ в Козові (пов. Бережани) та Т-во „Сокіл“ у Товстолузі (пов. Тернопіль).

До цеї нотатки „Gazet-и Porann oї“ не потрібуємо додавати ніяких пояснень від себе.

Просвітне Свято у Фельштині. З нагоди 28-літного існування Читальні „Просвіти“ у Фельштині відбулося дня 23. серпня ц. р. велике Просвітне свято. Вже сам зверхній вигляд місточка доказував, що Фельштин святкує небуденні роковини. Дім читальні прибрано й замаєно національними прапорами та зеленю. Крім того вся молодь була в народній ноші. Недалеко від церкви стрічалося гуртки святочно прибраних селян із сусідних читалень. У невеличкій церкві відправилась Служба Божа та панахида за упокій померших членів основателів. Після панахиди гурт святочних громадян перейшов на парохіяльну площу, де відбулася святочна академія. Відкрив єї голова читальні А. Свідзінський промовою, в якій насвітлив історію читальні, єї теперішний стан та ролю, яку відіграли у цьому розвоєві члени основники. Після цього йшли привіти й читання телеґрам, в першу чергу від Головного Виділу Т-ва „Просвіти“ у Львові. Привіт від Філії „Просвіти“ у Старім Самборі зложив Др. Іван Максимчук, від Філії „Просвіти“ у Самборі Др. Іван Роґуцький; були ще привіти від читалень. Після цього хор місцевої читальні під управою студ. мед. п. Володимира Кийка відспівав три пісні, переплітані двома декламаціями, які виголосили 12-літні Омеляна Гуньківна й Остап Дідун. Академію закінчено відспіванням національного гимну. Після академії відбувся перший фестин. Свято це своєю повагою, кількістю учасників (мимо не певної погоди) й вдалою підготовкою зробило на всіх сильне враження. Сподіємось, що успіх свята підсилить культурно-освітну працю у Фельштині, а в учасників залишить незабуті спомини. *А. С.*

Знад бистротечного Опора. Шумними смерековими лісами оповите, лежить у кітловині над рікою Опором місточко Сколе (Сколє — польонізм).

Дуже часто читаємо в пресі, що скільський повіт це один з найбільш освідомлених на Бойківщині. Відноситься це виключно до повіту, поодиноких громад, а в ніякому разі до центра повіту, Сколього.

З давен давна Сколе ділиться на дві частини: місто й село. Витворена оцим поділом, так мовити кастова ріжниця дуже зле відбивається на громадянському житті, в якійнебудь ділянці, коли справа вимагає одноцілого фронту та зорґанізованого поставлення.

Пічнемо від цих перших: міщан. Людей з такими назадницькими поглядами, з такими примітивними катеґоріями думання, мабуть не знайти. Їхнє відгородження хінським муром від просвітного й культурного життя, просто вороже поставлення до всього, що віє українським незалежницьким духом, не дасться нічим пояснити. Бо всілякі спроби просвітянської еліти й свідоміщого елементу спрямувати їх на правильний шлях, розбиваються об мур їхнього калакуньства, заскорузлости та нічим невиправданого призирства.

Мало того, їх шляхоцький родовід, мовляв, „міщинин“, їхнє автохтонне дідицтво— паньство на $1/2$ морґах поля — каже їм з певного рода упередженням відноситись до нашої місцевої інтеліґенції. Цікаво лише, що їхній статут не предбачує цього у відношенні до чужої інтеліґенції. „Sługa pański“, padam do nóg“, і бац лапкою по колінах — часто чуєте й бачите, хоча „pan“ і властитель „nóg“ не мають ще й права горожанства.

Вступити в члени „Просвіти“, піти на українську виставку — це сплямлення їхнього родового гербу. Спробуйте піти до них зі збіркою на „Рідну Школу“, „Захист“, тощо, — буде Вам! У хаті глядаєте за Шевченком, Франком, — хочби Вам десь на лік! Натомість зпід стелі сумовито гляне на Вас Франц Йосиф, то знова якась Кінґа, чи інша Ядвіґа.

Діти дещо відкочуються від батьків. Та за це „відкочування“ приходиться зводити боротьбу. Вибирається син вечером. — Ти куди? — питає батько. — До Просвіти — каже син. — Я тобі дам просвіту, я тобі дам політику! Ти москофілю — каже батько. Це вершок політичної свідомости нашого міщанства!

Так зване село не ріжниться богато. Частина запаморочена червоним гашишом „Сил“ і „Сель-Робів“, видає зі себе штучні пеани радянським покровителям. Оці „Сили“ і „Сяйва“ лягли в основу їхнього світогляду. А того не знають, як брат їх із вдячности до благ колєктиву підпалює комуну, як зі серцем не зівсім повним радости іде на Соловки, що нашого брата кольонізують на Сибір неісходиму, а на Україну поселюють Жидів, Москалів та всяку іншу наволоч, що масовими розстрілами стараються зменшити актив наших незалежницьких стремлінь. Не знають, бо й не треба, бо Сила так не каже. От так застрикнуті червоною морфіною, безкритично приймають сель-робівські фрази.

Низще поданий факт, нехай схарактеризує наших закукурічених сель-робів.

1-ший май. На ринку лопоче червоний прапор. З підвищення йдуть звіти, промови, бесіди. Доокола у взірцевому порядку польські робітничі орґанізації (з Демні — осередку деревного промислу). В одному кутку, близше бесідника „наші“. Що слово, гурток сель-робів піднімає овації; що слово палкіще, овації гучніші. Вкінці бесідник: „Proletarjusze wszystkich krajów jednajcie się. Niech żyje P.P.S. w Polsce niepodległej“. І от вихованці „Сил“ і „Сяйв“ аж присідають, аж заходяться від вигуків і задоволення, щоби заманіфестувати свою інтернаціональну солідарність. Всякі коментарі зайві.

Так думає й робить одна частина.

А друга... цілком не думає. Дихає, зїдає дар божий, пережуває, згадує небіжку Австрію і чекає ліпших часів.

Та вже найкраще показалися наші скільські горожани цебто автохтони-обивателі при виборах до громадської Ради, що відбулись у травні ц. р. З цілою точністю і консеквентністю придержуючись свойого „статута“, мовляв, „геть зі зайдами“ — вибрали до Ради самих Жидів і Поляків, хоч таки не тутешних уроженців. Були й такі „обивателі“, що у своїй ревности посунулись аж до підлоти. Ось виборець, один з доморослих запамороченців на очах Жидів і Поляків вимазував на виборчій карточці замість якогось Розендуфта, якими ціла листа була заповнена, одинокого з Українців, о. декана Мих. Мосору. На це місце вліплював нікого іншого, тільки себе, а це тому, що і він і о. Мосора є у церковній раді. І так у гром. Раді тепер Жиди, Поляки і кількох невильосованих „обивателів“. Наші радні не розуміють, що для того, щоби низенько кланятись бурмістрові та іншим власть імущим та ходити на стражацькі вечерниці. не конче треба бути радним, а на такій роботі вичерпуються їхні мандати. Бо як на гром. засіданнях Поляки підносять руки, де справа йде за зміцненням їх впливів і polskości на кресах, — то і наш сват підносить руку, де більшість. Бо не піднести — це стратити ласку. Осібну листу склали й „наші“ червоні. Бо то бачте, щоб видно, що вони „бойовими лавами“. І пішли, уміщуючи на картці Шмульків, Хаїмів, Йойнів, ну і на додаток для інтернаціонального кольориту одного свойого.

А на загал наше скільське громадянство, — не виключаючи й інтеліґенцію, зрозумівши й оцінивши блага, які нанесла нам пацифікація, тяготіє таки до співжиття. На свято Божого Тіла пішов обхід під костел і тут при асисті польських громадян відправлено богослуження. Вина тут у першій мірі наших священиків.

Ще декілька заміток під адресою нашої інтеліґенції. Ціхує єї дешевий патріотизм, розпинання себе за народ. Як грімко вражає і

гидко робиться, коли один з наших інтеліґентів, ще й до того член Виділу „Просвіти“, голосуючи на одинку (маємо певні дані) — на Шевченківськім святі, з рукою на серці, прижмуривши очі співає національний гимн. Требаж бути принайменше чесним зі собою.

Це бувби образ Сколього далеко не вичерпаний, що представляє наше життя у відємнім світлі. Одначе думаю, що виволікаючи на верх і розкриваючи ці чорні сторінки нашого життя, можна прийти до оздоровлення. Відворотну сторону медалі хай постарається представити хтось інший. *Іван Бондаренко.*

Закарпаття.

Боротьба за українські написи. По всіх містах та місточках Закарпаття написи на склепах були до війни лише мадярські. Тепер купці — в більшости Жиди — вислугуються новим панам і поруч мадярських написів красуються всюди чеські. Боротьбу за українські написи зачали цього літа студенти, на жаль лише москвофіли; розуміється, що вони домагалися „русских“ написів. Ми сподіємося, що таке домагання стане загальним, що його піднесуть і українські громадяни. Домагання й демонстації москвофілів були в Мукачеві, Ужгороді, Великім Березнім.

Чужинці про Закарпаття. На Закарпаття приїжджають часто чужинці, що оглядають чехословацьку републику, які відтак описують, що бачили. Недавно їздив по Закарпатті якийсь Данець і описує, що наші люди на Закарпатті пють за богато. Найбільше вразило його, що батьки силували дітей пити горівку. Про поширення алькоголю пише також Др. Люстіґ, що прилітав літаком до Ужгороду від „Ліґи прав чоловіка“, щоби пізнати тамошнє життя. Зі страхом оповідає, що населення Закарпаття споживає денатурований спіритус.

Вибори до громадських рад. На день 27. вересня розписані вибори до громадських рад. „Свобода“ нарікає, що вибори розписано несподівано й лишається мало часу на підготовку виборів.

ВСЯЧИНА.

Наслідки забобонів. В селі Запілля на Поліссі хотіла ґаздиня підкурити зіллям корову, щоби ліпше доїлася. При чарах у стайні не бачила, що вуглик упав у солому, а від того вуглика вибух огонь. Пожар знищив 15 домів, 14 стоділ і 14 стаєн. Згоріло досить збіжа й худоби, а все через темноту.

Страшна повінь у Китаю. У Китаю триває вже кілька тижнів повінь на величезній ріці Янктсекіянґ. Вода від дощів підноситься, так що люди мусіли ховатися навіть на дерева, насипи та греблі. Очевидно, для всіх місця не стало й люди дуже завзято й жорстоко боролися за місця. Слабші мусіли топитися, а сильніші вратувалися, але не надовго. Тому що вода не опадала, зачав голод дошкулювати тим, що схоронилися на дерева чи на горішні поверхи по містах. Деякі виловлювали з води трупів і їли їх. Від того поширилися всякі недуги, як тиф і червінка. У місті Ганкав, що має півтора міліона мешканців, підмулила вода богато домів, що аж завалилися й подусили людей. Досі згинуло з Китаю понад два міліони людей, а кілька міліонів лишилося без хліба. Причиною нечуваної повени є, що від кількох літ, як у Китаю панує революція й вічний хаос, ніхто не журився греблями й тамами, що стримували воду.

Дивна прогулька. Большевики зібрали щось 350 прогульковців і повезли їх кораблем, що зветься „Україна“, щоби показати їм світ. Зачали від Анґлії. Приплили до Льондону. Прогульковців пускають большевики до міста лише зі сторожами, щоби ніхто з них не розбалакувався й не розказав, який „рай“ на Радянщині. Також нікого з міста не пускають на поклад корабля. Коли кому й доведеться запитати прогульковців про щонебудь, чи здоров, як зносить плавбу на морі, то кожний відповідає: нам не вільно говорити. Тому Анґлійці назвали цей корабель „кораблем небіщиків“. З такою мовчанкою попливе корабель дальше і через Середземне море попливе аж до Одеси. Бідні прогульковці не богато бачать, а ще менше почують.

На українських студентів зібрано 28. VIII в домі Вс. о. Цара в Мавковичах (пов. Городок) квоту 25 зл.

Кіно „СВІТ“ — ул. Костюшка, Народ. Дім. Від 9—10. IX. **Життя**. Від 11—15. IX. **Битва над Сомою**.

Ширіть „Український Голос“!

Нічна служба в аптиках:

9. IX.	Аптика „СЕМА“, ул. Костюшка і МАНЬКОВСЬКОГО, ул. Дворського.
10. IX.	Аптика ЛЯНОТИ, ул. Словацького, і ЗАНДАВЕРА, ул. 3-го Мая.
11. IX.	Аптика БАЄРА, ул. Міцкевича і МІРСЬКОГО, ул. Ґрунвальдська.
12. IX.	Аптика ШАНЦЕРА, Францішканська і ПОМЕРАНЦА, ул. Чарнецького.
13. IX.	Аптика МАШЕВСЬКОГО, ул. Францішканська і БОЯРСЬКОГО, ул. Сінна.
14. IX.	Аптика „СЕМА“, ул. Костюшка і МАНЬКОВСЬКОГО, ул. Дворського.
15. IX.	Аптика ЛЯНОТИ, ул. Словацького, і ЗАНДАВЕРА, ул. 3-го Мая.

НАДІСЛАНЕ.

(За цю рубрику редакція не відповідає).

Адвокат і оборонець у карних справах
Др. Роман Секела
веде канцелярію
в Перемишлі при вул. Фредра 6.
побіч Ринку. Ч. телеф. 149.

АДВОКАТ
Др. МИКОЛА РИБАК
Веде канцелярію в Перемишлі
ПРИ ВУЛ. ПІЛСУДСКОГО Ч. 1/1.
в льокалі канцелярії бл. п. Дра Т. Кормоша. Заступає в усіх справах цивільних і карних.

СПЕЦІЯЛІСТ ЖІНОЧИХ НЕДУГ І АКУШЕР
Др. Йосиф Рац,
б. довголітній лікар положн.-ґінек. клініки У. Я. К. у Львові й Берліні,
Перемишль, ул. Ягайлонська — віядукт.

ЛІКАР-ДЕНТИСТ
Х. РОТЕНБЕРҐ
в Перемишлі, ул. Словацького 33/II.
Виконує всякі заходи в недугах устної ями, а також штучні зуби, корони і містки на догідних умовах.
Ординує від 9—1 і 3—6. В неділі й свята від 9—12.

Потрібний інструктор або інструкторка до III-ої ґімн. кл. і 7-ої виділ. кл. жіночої. — Є. Мельник, Папортно, п. Добромиль.

МАШИНИ ДО ШИТТЯ
системи Зінґера, першорядної якости, нагороджені золотими медалями поручає:
ЙОСИФ АНКУДОВІЧ
ВАРШАВА, НОВОҐРОДЗКА 2.
Ніжні барабанні 1 ґат. 270 зл., ґабінетові 320 зл., великі кравецькі 330 зл. Лише ті є найтреваліші і найбільш відповідні на провінцію.
15-літна запорука.
Висилаємо на провінцію за залізничою післяплатою, по одержанню поштою **50 зл. задатку.**
Пересилка й опакування на кошт фірми.
Цінники й пояснення висилаємо на бажання безплатно.
УВАГА: Християнська фірма.

Кооператива, „Будучність“ — в Тернополі вул. Липова 2.
Паперці — КАЛИНА — Тутки.
Одинока Українська ФАБРИКА паперців і туток дає покупцеві товар
К-А-Л-И-Н-А
першої якости по конкуренційних цінах, а українському робітництву варстат праці і заробіток.
Тутки — КАЛИНА — Паперці.

Пошукую здорової й здібної учительки до донечки з IV. кл. ґімн. гум. типу. Першенство мають, що зуміють подати початки французької мови. о. М. Дуркот, Болозів горішна, почта Нове Місто.

Пяніно, хрестове, о гарнім тоні, в найліпшому стані — продам дешево, або віднайму до вправ. — Павлик, Перемишль, Бема 12.

Уживайте
ЕЛЄҐАНТ
бо це найліпша паста до обуви і своя ЛЬВІВ, Кордецького 51.

ПОЗІР! ПОЗІР!
Беручи під увагу теперішні лихі часи й брак гроша постановила наша фірма з причини великої кризи зменшити ціну на всі товарі на 50%. Як рекляму висилаємо цілий комплет першорядних зимових товарів, щоби переконати всіх про їх доброту й низькі ціни.
Цілий комплет лише за 10 зл.
1 мужеський пульовер (светер до вдягання через голову), великий, зимовий у найновіших жакардових десенях; 1 шаль чистововняний з шовком, 1 пара великих, міцних підштанків, 1 пара нитяних скарпиток, 1 чисто шовкова краватка, 3 хустини до носа, 1 ґарнітур гарних спинок і 1 модний спинач до краватки. Все те висилаємо майже даром, бо лише за 10 зл.
II. комплет 40 м. доброго товару за 30 зл.
10 м. кретон-батисту на жіночі або дитячі сукні в найгарніших десенях; 10 м. анґлійського зефіру на мужеські денні сорочки в найновіші вузкі паски й кратки; 10 м. мягкої флянелі на білля на теплі мужеські або жіночі сорочки та на білля всякого роду, 10 м. ручникового полотна на 8 довгих і добрих ручників. До цього комплету додаємо для реклями цілком даром 2 кусники пахучого, тоалетового мила. Все те разом висилаємо лише за 30 зл. за почтовою післяплатою, як дістанемо замовлення письмом. Платиться при відборі товару. Хто купує, не ризикує нічим, бо як товар не подобається, приймаємо його назад, а гроші вертаємо. Хто пришле 3 зл, не платить коштів опакування й почтової оплати!
Позір! Хочете заробити гроші, оминайте посередників і перепродувачів, а пишіть зараз до нашого фабричного складу:
„Polska Pomoc“, Łódź, pl. Dąbrowskiego 3.
На бажання висилаємо безплатно ілюстровані цінники на мануфактурні, білизняні й трикотажеві товари.

ОПАСКИ і ПОЯСИ на ЖОЛУДОК
ДЛЯ ВАГІТНИХ ЖІНОК — ПОПОРОДОВІ, ПООПЕРАЦІЙНІ, — ВІД ЖИЛЯКІВ.
ОПАСКИ на ПРОПУКЛИНУ.
АПТИКА під „ЗВІЗДОЮ“
ПРИ АПТИЦІ ДРОҐЕРІЯ.

Тарифа оголошень: За текстом за 1 вірш міліметровий одношпальтовий (сторона має 3 шпальт анонсових) 0·50 зол., для дрібних промисловців укр. інстит. 0·30 зол. Дрібні оголош. по 0·25 зол. за слово, найменше дрібне оголош. 2·— зол., для шукаючих праці подані безпосередньо до адміністр. по 0·15 зол. Оголошення в тексті 1·— зл. (за 1 мм.), на першій сторінці 1·50 зл. (за 1 мм.)

За редакцію відповідає: Володимир Зиблікевич. З друкарні Кнолєра й Сина в Перемишлі.